

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Byla C-81/24 [Jenec]ⁱ**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2024 m. sausio 31 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Okrajno sodišče v Mariboru (Slovėnija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. sausio 25 d.

Ieškovas:

LH

Atsakovas:

NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR d.d.

<...>

**Europos Sąjungos Teisingumo Teismui teikiamas prašymas priimti
prejudicinį sprendimą****Proceso eiga**

- 1 Ieškovas pareiškė ieškinį *Okrajno sodišče v Ljubljani* (Liublianos apylinkės teismas, Slovėnija), kuriame reikalauja, kad atsakovas leistų naudotis būtiniausias savybes turinčia mokėjimo sąskaita ir gauti pagrindines banko paslaugas, taip pat sumokėti 10 000 EUR kompensaciją už žalą, atsiradusią dėl pačiam atsakovui tenkančios pareigos sudaryti sutartį pažeidimo.
- 2 *Okrajno sodišče v Ljubljani*, atsižvelgdamas į atsakovo atsiliepime į ieškinį pateiktą prieštaravimą, 2021 m. balandžio 20 d. nutartimi pripažino, kad neturi teritorinės jurisdikcijos, ir nusprendė, kad sprendimą šioje byloje turi priimti *Okrajno sodišče v Mariboru* (Mariboro apylinkės teismas; toliau – prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas). 2022 m. balandžio 4 d.

ⁱ Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

parengiamajame dokumente ieškovas iš dalies pakeitė ieškinio 1 punktą, jį reformuluodamas taip: „Atsakovas privalo per 10 dienų nuo pranešimo apie teismo sprendimą atidaryti būtiniausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą ieškovo vardu, kalbant konkrečiau, kaip numatyta „Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih“ (Mokėjimo paslaugų, elektroninių pinigų leidimo paslaugų ir mokėjimo sistemų įstatymas) („Uradni list“ RS, Nr. 7/18, 9/18 (pataisyta) ir 102/20) 181 straipsnio 2 punkte.“ Minėtame dokumente ieškovas prašo prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo sustabdyti pagrindinės bylos nagrinėjimą ir pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui (toliau – ESTT) prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Bylos faktinės aplinkybės

- 3 Iš bylos šalių pastabų matyti, kad šalys neginčia faktinės padėties, ieškovo nurodytos ieškinio¹ 1 punkte, ir kad jų ginčas susijęs tik su teiginiais dėl atsakovo veiksmų teisėtumo. Iš tikrųjų Slovėnijos proceso ir civilinės teisės aktai grindžiami neginčijimo principu, pagal kurį nebūtina pateikti pripažįstamų, neginčijamų ir nepagrįstai ginčijamų faktinių aplinkybių įrodymų ir jos turi būti laikomos tikromis² ³. Taip prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nustatė teisiniu požiūriu reikšmingą faktinę situaciją, taigi jau šioje proceso stadijoje pateikia ESTT prejudicinį klausimą (nors jis dar nesurengė šiai bylai nagrinėti skirto teismo posėdžio ir dar nepradėjo rinkti įrodymų)⁴.
- 4 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas konstatuoja, kad faktinė situacija, kuri bus aprašyta toliau, yra teisiškai reikšminga. 2017 m. spalio 22 d. ieškovas, veikdamas savo sutuoktinės, turėjusios pas atsakovą atidarytą mokėjimo sąskaitą, vardu, *Petrol* degalinėje Liublianoje bandė pavedimu sumokėti 93 EUR sumą. Kasininkui įvedus ieškovo

¹ Nuo šio ieškinio punkto pagrįstumo priklauso ieškinio antrojo punkto pagrįstumas.

² Nebūtina įrodyti faktinių aplinkybių, kurias šalis pripažino teisme vykstant procesui (*Zakon o pravdnem postopku* (Civilinio proceso kodeksas)) (ZPP) 214 straipsnio 1 dalis (*Uradni list RS*, Nr. 3/07 – oficialiai išaiškintas tekstas, 45/08 – *ZArbit*, 45/08, 111/08 – Konst. Teismo spr., 57/09 – Konst. Teismo spr., 12/10 – Konst. Teismo spr., 50/10 – Konst. Teismo spr., 107/10 – Konst. Teismo spr., 75/12 – Konst. Teismo spr., 40/13 – Konst. Teismo spr., 92/13 – Konst. Teismo spr., 10/14 – Konst. Teismo spr., 48/15 – Konst. Teismo spr., 6/17 – Konst. Teismo spr., 10/17, 16/19 – ZNP-1, 70/19 – Konst. Teismo spr., 1/22 – Konst. Teismo spr., ir 3/22 – *ZDeb*).

³ Faktinės aplinkybės, kurių bylos šalis neginčia arba kurias ji ginčia nenurodydama motyvų, laikomos pripažintomis (ZPP 214 straipsnio 2 dalis).

⁴ Nacionalinis teismas gali laisvai nuspręsti, kada pateikti prejudicinį klausimą. Atsižvelgdamas į bendro pobūdžio nuorodas (neabejotinai neprivalomas), kuriomis siekiama racionaliau naudotis diskrecija, nacionalinis teismas turėtų pateikti prejudicinį klausimą šioje proceso stadijoje, kai jau yra nustatyta didžioji faktinių aplinkybių dalis (žr. Boulouis, Darmon, Huglo, *Contentieux communautaire*, p. 24). Vis dėlto kartais rekomenduojama procedūrą pradėti anksčiau, siekiant nustatyti, kokie faktinės situacijos aspektai gali būti svarbūs ir reikšmingi sprendimui konkrečioje byloje priimti (Hartley, *The Foundations of European Community Law*, p. 294).

asmens duomenis į sistemą, dabartinis atsakovas užblokavo mokėjimą. Atsakovas rašte ieškovo sutuoktinei, kaip savo užsakovei, paaiškino, kad dėl politinių įvykių ir padidėjusio pavojaus, susijusio su bendruoju saugumu ir didesne galimybe piktnaudžiauti banko produktais finansuojant terorizmą ar kitas nusikalstamas veikas, jis ėmėsi tam tikrų griežtesnių priemonių terorizmo finansavimo ir pinigų plovimo prevencijos teisės aktuose nustatytiems įpareigojimams įvykdyti. Kaip matyti iš atsakovo vidaus dokumentų, taikant šias priemones taip pat paisoma OFAC (angl. *Office of Foreign Assets Control*, JAV Iždo departamento Užsienio lėšų kontrolės biuras) nustatytų apribojimų. Tai visų pirma yra atsakovo Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reglamentas (Kovos su pinigų plovimu reglamentas). Jame nustatyta, kad, prieš užmezgant verslo santykius, visi klientai patikrinami siekiant nustatyti, ar jie nėra įtraukti į asmenų, kuriems taikomos ribojamosios priemonės, sąrašą (Europos Sąjungos, OFAC, Jungtinių Tautų vidaus sąrašą), turint omenyje, kad įtraukimas į tokį sąrašą reiškia draudimą užmezgti santykius su tokiu klientu. Iš esmės panašūs reikalavimai atsižvelgti į potencialių klientų įtraukimą į OFAC sąrašą nustatyti ir kituose atsakovo vidaus dokumentuose, būtent Nurodymuose dėl komercinių santykių su fiziniiais asmenimis užmezgimo, Klientų priėmimo politikos gairėse, Ribojamųjų priemonių taikymo metodikoje ir Elgesio kodekse. Iškėlus minėtą civilinę bylą ir gavus atsiliepimą į ieškinį, 2022 m. kovo 23 d. ieškovas asmeniškai atvyko į atsakovo biurą, nes norėjo atsidaryti būtiniausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą. Banko darbuotoja priėmė ieškovą ir patikrino jo pateiktą galiojančią asmens tapatybės dokumentą. Banko darbuotoja jam paaiškino, kad „*sistema, matydama ieškovo pavardę, neleidžia atidaryti banko sąskaitos*“, todėl atsakovas negalįs atidaryti tokios rūšies sąskaitos. Praėjus dešimčiai dienų po to, kai atsakovui buvo pateiktas prašymas atidaryti būtiniausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą, ieškovas iš atsakovo negavo jokio rašytinio atsakymo, nors buvo prašęs tokį atsakymą atsiųsti. 2015 m. vasario 23 d. Slovėnijos Respublikos specialusis valstybės prokuroras užbaigė ir nutraukė ieškovui iškeltą bylą dėl nusikalstamų veikų, dėl kurių buvo paskelbtas tarptautinis pranešimas. Ieškovas niekada ir niekur pasaulyje nebuvo nuteistas už nusikalstamą veiką, dėl kurios jis buvo įtrauktas į OFAC sąrašą, ir Jungtinių Tautų Organizacija, Europos Sąjunga ar Slovėnijos Respublika jo atžvilgiu niekada nesiėmė ribojamųjų priemonių.

Dėl priešingų bylos šalių teisinių teiginių

- 5 Šalys nesutaria dėl to, ar Direktyvos 2014/92/ES 16 straipsnio 4 dalies nuostatos gali būti aiškinamos taip, kad jomis valstybėms narėms suteikiama galimybė leisti bankams pagal nacionalinę teisę atsisakyti atidaryti būtiniausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą vartotojui motyvuojant tuo, kad atitinkamas asmuo įtrauktas į JAV Iždo departamento Užsienio lėšų kontrolės biuro (OFAC) sąrašą, nors jis niekada nebuvo nuteistas jokių pagrindu už nusikalstamą veiką, dėl kurios yra įtrauktas į šį sąrašą, ir nors nei Jungtinės Tautos, nei Europos Sąjunga, nei Europos Sąjungos valstybės narės niekada nėra priėmusios jokių ribojamųjų priemonių jo atžvilgiu. Taigi ginčas visų pirma susijęs su tuo, ar toks atvejis nagrinėjamoje byloje gali būti susijęs su Direktyvos (ES) 2015/849 nuostatų dėl

pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos pažeidimu. Ieškovo teigimu, toks aiškinimas prieštarautų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 48 straipsniui.

Nacionalinė teisė

- 6 Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (toliau – ZPlaSSIED⁵)⁶, be kita ko, reglamentuojamos mokėjimo paslaugų vartotojų ir teikėjų teisės ir pareigos, susijusios su mokėjimo paslaugų teikimu, ir nustatytos taisyklės ir sąlygos, kuriomis reglamentuojama galimybė naudotis būtiniausias savybes turinčiomis mokėjimo sąskaitomis (1 straipsnio 3 ir 9 punktai).

ZPlaSSIED 180 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas kaip nors nepagrįstai diferencijuoti vartotojus, kiek tai susiję su būtiniausias savybes turinčių mokėjimo sąskaitų atidarymu ir galimybe jomis naudotis:

(1) „*Europos Sąjungoje teisėtai gyvenantis vartotojas, norintis Sąjungoje atidaryti būtiniausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą arba naudotis tokia sąskaita, negali būti diskriminuojamas banko, ypač dėl savo pilietybės, gyvenamosios vietos, lyties, rasės, odos spalvos, etninės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar įsitikinimų, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, priklausymo kitos šalies tautinei mažumai, turtinės padėties, negalios, senatvės ar seksualinės orientacijos. Būtiniausias savybes turinčios mokėjimo sąskaitos turėjimui taikytinos sąlygos jokių būdu negali būti diskriminuojančios be priežasties*“.

ZPlaSSIED 181 straipsnyje nustatytos sąlygos, susijusios su vartotojo teise turėti būtiniausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą (kuri kartu atitinka banko prievolę sudaryti sutartį), ir su tuo susijusios išimtys:

(1) „*visi bankai, valdantys vartotojų mokėjimo sąskaitas, privalo suteikti vartotojams būtiniausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą*“.

(3) „***Europos Sąjungoje teisėtai gyvenantys vartotojai, įskaitant nuolatinės gyvenamosios vietos neturinčius vartotojus ir prieglobsčio prašytojus, taip pat vartotojus, kurie negavo leidimo gyventi, bet atsisakyti leisti jiems atvykti neįmanoma dėl teisinių ar faktinių priežasčių, turi teisę atsidaryti ir naudoti būtiniausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą banke. Ši teisė egzistuoja neatsižvelgiant į vartotojo įprastinę gyvenamąją vietą.***“

⁵ Uradni list RS, Nr. 7/18, 9/18 (patikslinta), ir 102/20.

⁶ Tai nacionalinės teisės aktas, kuriuo į Slovėnijos teisės sistemą perkelta 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/92/ES dėl mokesčių, susijusių su mokėjimo sąskaitomis, palyginamumo, mokėjimo sąskaitų perkėlimo ir galimybės naudotis būtiniausias savybes turinčiomis mokėjimo sąskaitomis (OL L 257, 2014 8 28, p. 214; toliau – Direktyva 2014/92/ES).

(4) „Bankas organizuoja būtinausias savybes turinčios mokėjimo sąskaitos atidarymo procedūrą taip, kad naudojimasis šia teise nebūtų pernelyg sudėtingas ar apsunkinantis vartotoją. Bankas atidaro būtinausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą nepagrįstai nedelsdamas arba ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo išsamaus vartotojo prašymo atidaryti tokią mokėjimo sąskaitą gavimo.“

(5) „Ankstesnėje dalyje numatytas terminas taikomas ir tuo atveju, kai vartotojo prašymas atidaryti būtinausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą atmetamas“.

(6) „**Bankas atmeta vartotojo prašymą atidaryti būtinausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą, jei atidarant tokią sąskaitą būtų pažeistos įstatymų nuostatos, kuriomis reglamentuojama pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija.** Tokiu atveju bankas imasi veiksmų pagal kovą su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu reglamentuojančius įstatymus“.

(8) „Šio straipsnio 6 ir 7 dalyse numatytais atvejais bankas, priėmęs sprendimą atmesti prašymą atidaryti būtinausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą, nedelsdamas raštu nemokamai informuoja vartotoją apie prašymo atmetimą ir konkrečias priežastis, dėl kurių jis buvo atmestas, išskyrus atvejus, kai tai draudžiama pagal kitas nuostatas.“

(9) „Tuo atveju, jei prašymas atidaryti būtinausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą atmetamas, bankas informuoja vartotoją apie teisių gynimo priemones, kuriomis ji gali pasinaudoti atmetus jo reikalavimą, apie teisę informuoti Slovėnijos banką apie šį atmetimą ir apie teisę pasinaudoti šio įstatymo 286 straipsnyje numatytu neteisminio ginčų sprendimo mechanizmu. Šiame informaciniame rašte bankas taip pat nurodo atitinkamus kontaktinius duomenis“.

7 Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranje terorizma (Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas) (toliau – ZPPDFT-2⁷⁸) nustatytos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo atskleidimo ir prevencijos priemonės, kompetentingos įstaigos ir procedūros bei reglamentuojama šio įstatymo nuostatų įgyvendinimo kontrolė (1 straipsnio 1 dalis).

⁷ Uradni list RS, Nr. 48/22.

⁸ Tai nacionalinės teisės aktas, kuriuo į Slovėnijos teisę perkelta 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB (OL L 141, 2015 6 5, p. 73) su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais 2019 m. sausio 31 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2019/758, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 papildoma techniniais reguliavimo standartais, kuriais reglamentuojami būtinausi veiksmai ir papildomos priemonės, kurių turi imtis kredito ir finansų įstaigos, kad sumažintų pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką tam tikrose trečiosiose valstybėse (OL L 125, 2019 5 14, p. 4) (toliau – Direktyva 2015/849/ES).

ZPPDFT-2 2 straipsnio 1 punkte sąvoka „pinigų plovimas“ šio įstatymo taikymo tikslais apibrėžta taip:

„Pinigų plovimu laikomas bet kokie veiksmai, susiję su pinigų sumomis ar turtu, gaunamu iš nusikalstamos veikos, apimantis:

- *valiutos keitimo operacijas arba bet kokį pinigų ar kito turto, gauto iš nusikalstamos veikos, perdavimą;*
- *veiksmus, kuriais siekiama nuslėpti pinigų sumų ar kito turto, gauto iš nusikalstamos veikos, tikrąjį pobūdį, kilmę, vietą, judėjimą, prieinamumą, nuosavybę ar galimas teises į jas“.*

ZPPDFT-2 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad bankai privalo imtis pinigų plovimo atskleidimo ir prevencijos priemonių:

„Bankai ir jų filialai valstybėse narėse, trečiųjų valstybių bankų filialai ir valstybių narių bankai, steigiantys filialą Slovėnijos Respublikoje, imasi priemonių, kad šiame įstatyme nustatytas pinigų plovimas ir teroristų finansavimas būtų atskleisti ir jiems užkirstas kelias (prieš) gaunant, perduodant, keičiant, priimant saugoti pinigų sumas ar kitą turtą, jais disponuojant ar atliekant kitus su jais susijusius veiksmus ir užmezgant verslo santykius“.

ZPPDFT-2 17 straipsnyje apibrėžiamos užduotys, susijusios su pinigų plovimo atskleidimu ir prevencija:

„(1) Siekdami nustatyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo atvejus ir užkirsti jiems kelią, ipareigotieji subjektai, vykdydami savo veiklą, užtikrina, kad būtų vykdomi šiame įstatyme ir juo remiantis priimtose taisyklėse nustatyti įgaliojimai.

(2) Ankstesnėje dalyje numatyti įgaliojimai apima šią veiklą:

- 1. pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos įvertinimo rengimą;*
- 2. politikos, kontrolės ir procedūrų, kuriomis siekiama sumažinti ir veiksmingai kontroliuoti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką, įgyvendinimą;*
- 3. kliento pažinimo priemonių (toliau – kliento stebėseną) įgyvendinimą šiame įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis;*
- 4. nurodytų ir reikalaujamų duomenų perdavimą ir dokumentų pateikimą [Slovėnijos Respublikos pinigų plovimo prevencijos] tarnybai pagal šį įstatymą;*
- 5. atstovo (-ės) (toliau – atstovas) ir atstovo pavaduotojų skyrimą bei jų darbui būtinų sąlygų sudarymą;*

6. *iniciatyvas, kuriomis būtų siekiama užtikrinti reguliarių valstybės tarnautojų profesinį mokymą ir reguliarių vidinį tikrinimą, kaip vykdomos šiame įstatyme numatytos užduotys;*
7. *klientų ir sandorių, dėl kurių yra pagrindo įtarti pinigų plovimą ar teroristų finansavimą, atpažinimo rodiklių sąrašo sudarymą;*
8. *duomenų apsaugos ir saugojimo užtikrinimą ir šiame įstatyme numatytu registru tvarkymą;*
9. *grupės politikos ir procedūrų, taip pat priemonių, kuriomis siekiama nustatyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo atvejus ir užkirsti jiems kelią jos patronuojamosiose ir kontroliuojamosiose įmonėse, kuriose grupė turi daugumą akcijų, įgyvendinimą valstybėse narėse ir trečiosiose šalyse;*
10. *kitų užduočių ir pareigų vykdymą pagal šį įstatymą ir juo remiantis priimtas nuostatas“.*

ZPPDFT-2 18 straipsnyje apibrėžiama pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizika bei rizikos vertinimai:

„(1) Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizika reiškia galimybę, kad klientas pinigų plovimo ar teroristų finansavimo tikslais pasinaudos finansų sistema arba tiesiogiai ar netiesiogiai naudosis verslo santykiais, sandoriu, produktu, paslauga ar platinimo kanalu, atsižvelgiant į geografinės rizikos veiksni (valstybė ar geografinė zona) pinigų plovimo ar teroristų finansavimo tikslais.

(2) Įpareigotasis subjektas įvertina tam tikros klientų grupės ar tipo, komercinių santykių, sandorių, produkto, paslaugos ar platinimo kanalo keliamą riziką ir atsižvelgia į geografinės rizikos veiksnius, susijusius su galimu piktnaudžiavimu pinigų plovimo ar teroristų finansavimo tikslais.

(3) Atsižvelgdamas į pagal ankstesnę dalį nustatytą riziką, įpareigotasis subjektas atlieka su savo komercine veikla susijusios rizikos vertinimą (įpareigotojo subjekto rizikos vertinimas).

(4) Remdamasis pagal šio straipsnio 2 ir 3 dalis nustatyta rizika, įpareigotasis subjektas atlieka rizikos vertinimą, kuriame įvertina kiekvieno kliento pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką (kliento rizikos vertinimas).

(5) Įpareigotieji subjektai, turintys filialus ir kontroliuojamas įmones valstybėse narėse ir trečiosiose šalyse, taip pat parengia grupės rizikos vertinimą, atsižvelgdami į riziką, kylančią jų filialams ir kontroliuojamosioms bendrovėms bei grupei kaip vienetui (grupės rizikos vertinimas).

(6) Šio straipsnio 2, 3, 4 ir 5 dalyse nurodytas rizikos vertinimas ir rizikos vertinimo nustatymo tvarka atspindi įpareigotojo subjekto ir jo komercinės veiklos ypatumus.

(7) Įpareigotasis subjektas atlieka rizikos vertinimą, nurodytą šio straipsnio 2, 3, 4 ir 5 dalyse, laikydamasis šio įstatymo 152 straipsnio 1 dalyje nurodyto kompetentingo priežiūros organo pateiktų nurodymų, remdamasis savo įgaliojimais ir atsižvelgdamas į ataskaitą, kurioje pateikiami nacionalinio rizikos vertinimo ir viršvalstybinio rizikos vertinimo rezultatai.

(8) Įpareigotasis subjektas dokumentais pagrindžia ir ne rečiau kaip kas dvejus metus atnaujina šio straipsnio 2, 3, 4 ir 5 dalyse nurodyto rizikos vertinimo išvadas. Dokumentais patvirtintos išvados pateikiamos šio įstatymo 152 straipsnio 1 dalyje nurodytoms kompetentingoms priežiūros institucijoms šioms paprašius.

(9) Kalbant apie esminius prekybos procesų pokyčius, pavyzdžiui, naujo produkto pateikimą, naujos prekybos praktikos, įskaitant naujų platinimo kanalų diegimą, naujų technologijų pritaikymą naujiems ir esamiems produktams ar organizacinius pokyčius, įpareigotasis subjektas tinkamai įvertina, kaip tie pokyčiai daro poveikį tam įpareigotajam subjektui kylančiai pinigų plovimo ar teroristų finansavimo rizikai.

(10) Prieš įdiegdamas pakeitimą pagal pirmesnę dalį ir atsižvelgdamas į nustatytas aplinkybes, įpareigotasis subjektas atlieka minėtoje dalyje nurodytą rizikos vertinimą ir imasi tinkamų priemonių pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmei sumažinti“.

ZZPPDFT-2 21 straipsnyje nustatytos klientų stebėsenos priemonės:

„(1) Jei šiame įstatyme nenustatyta kitaip, kliento stebėseną apima šias priemones:

- 1) kliento tapatybės nustatymą ir jo tapatybės patikrinimą remiantis patikimais, nepriklausomais ir objektyviais šaltiniais;
- 2) asmens, kuris faktiškai yra kliento (juridinio asmens) savininkas, nustatymą;
- 3) duomenų apie komercinių santykių ar sandorių tikslus ir numatomą pobūdį, taip pat kitų duomenų, kaip jie suprantami pagal šį įstatymą, rinkimą;
- 4) reguliarių ir kruopštų komercinės veiklos, kurią klientas vykdo įpareigotojo subjekto atžvilgiu, stebėjimą.

(5) Nustatydamas pirmesnėje dalyje nurodytų priemonių įgyvendinimo mastą, apmokestinamasis subjektas atsižvelgia bent į:

- verslo santykių užmezgimo tikslą ir pobūdį,
- išteklių sumą, turto vertę arba sandorio apimtį,
- verslo santykių trukmę ir komercinės veiklos atitiktį verslo santykių užmezgimo tikslui.“

ZZPPDFT-2 22 straipsnyje nustatyta, kad įpareigotasis subjektas turi stebėti klientą tuo metu, kai su juo užmezgami verslo santykiai.

ZZPPDFT-2 29 straipsnyje nustatyta kliento tapatybės nustatymo ir tikrinimo tvarka:

„(1) Įpareigotasis subjektas nustato kliento, kuris yra fizinis asmuo <...>, tapatybę ir ją patikrina, taip pat renka šio įstatymo 150 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytus duomenis, klientui dalyvaujant patikrindamas jo asmens tapatybės dokumentą. Jei neįmanoma gauti visų šiame dokumente reikalaujamų duomenų, trūkstami duomenys gaunami iš kito kliento pateikto galiojančio oficialaus dokumento arba juos tiesiogiai pateikia klientas.

(3) Jei nustatydamas ir tikrindamas kliento tapatybę, kaip tai suprantama pagal šį straipsnį, įpareigotasis subjektas suabejoja gautų duomenų teisingumu arba asmens dokumentų ir kitų komercinių dokumentų, iš kurių gauti duomenys, patikimumu, jis taip pat paprašo kliento pateikti rašytinį pareiškimą“.

ZZPPDFT-2 64 straipsnyje nustatytos papildomos išsamios kliento stebėsenos priemonės:

„(1) Nuodugni kliento stebėseną, be šio įstatymo 21 straipsnio 1 dalyje numatytų priemonių, apima papildomas priemones, kurios pagal šį įstatymą taikomos:

1. kai sukuriamas einamosios sąskaitos ryšys su trečiojoje valstybėje įsteigtu banku ar kita panašia kredito įstaiga;

2. verslo santykių užmezgimo ar sandorio sudarymo, kaip tai suprantama pagal šio įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktus ir 23 straipsnį, su klientu, kuris yra politikoje dalyvaujantis asmuo, kaip tai suprantama pagal šio įstatymo 66 straipsnį, atveju;

3. kai teisių į gyvybės draudimą arba su investicinių fondų vienetais susietą gyvybės draudimą turėtojai ir faktiniai teisių turėtojo savininkai yra politikoje dalyvaujantys asmenys, kaip tai suprantama pagal šio įstatymo 68 straipsnį;

4) kai klientas arba sandoris yra susiję su didelės rizikos trečiaja valstybe.

(2) Įpareigotasis subjektas atlieka išsamų kliento patikrinimą ankstesnėje dalyje nurodytais atvejais ir tiek, kiek:

1) pagal šio įstatymo 19 straipsnio 2 dalį laikoma, kad klientas, verslo santykiai, sandoris, produktas, paslauga, šalis ar geografinė zona kelia didesnę pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmę, arba

2 kelia didesnę pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmę, kaip tai suprantama pagal šio įstatymo 14 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir šio įstatymo 14 straipsnio 4 dalyje numatytą taisyklę.

(3) *Nustatydamas klientus, verslo santykius, sandorius, prekes, paslaugas, platinimo kanalus, šalis ar geografines zonas, kuriose, jo nuomone, kyla didesnė pinigų plovimo ar teroristų finansavimo rizika, asmuo privalo atsižvelgti į ministro nustatytus padidėjusios rizikos veiksnius.*

(4) *Nustatydami kliento išsamaus patikrinimo priemones, įpareigotieji subjektai atsižvelgia į šio įstatymo 152 straipsnio 1 dalyje nurodytų priežiūros institucijų nurodymus dėl rizikos veiksnių ir priemonių, kurių galima imtis tokiais atvejais.“*

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo motyvai

- 8 Direktyvos 2014/92/ES 16 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, jog visos kredito įstaigos arba pakankamas kredito įstaigų skaičius vartotojams siūlytų būtiniausias savybes turinčias mokėjimo sąskaitas, ir užtikrintų galimybę jomis naudotis visiems vartotojams savo teritorijoje, atsižvelgdamos į tai, kad to straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog valstybės narės privalo užtikrinti, kad teisėtai Sąjungoje gyvenantys vartotojai turėtų teisę atidaryti būtiniausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą jų teritorijoje esančiose kredito įstaigose ir ja naudotis. Taip vartotojams užtikrinama teisė į būtiniausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą. Žinoma, ši teisė ribojama atsižvelgiant į teisėtą tikslą – užkirsti kelią piktnaudžiavimui tokia sąskaita pinigų plovimo ar teroristų finansavimo tikslais, todėl valstybės narės pagal Direktyvos 2014/92/ES 16 straipsnio 4 dalį turi užtikrinti, kad bankai atmestų prašymus dėl būtiniausias savybes turinčios mokėjimo sąskaitos kiekvieną kartą, kai tokios sąskaitos atidarymas prieštarauja Direktyvoje 2015/849/ES nurodytoms pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos taisyklėms.
- 9 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar sandorių sąskaitos atidarymas į OFAC ribojamųjų priemonių sąrašą įrašyto kliento vardu būtų Direktyvoje 2015/849/ES numatytų teisės aktų dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos pažeidimas, ypač tais atvejais, kai šis asmuo niekada nebuvo galutinai nuteistas už nusikalstamą veiką, dėl kurios jis įtrauktas į šį sąrašą, ir kai nacionaliniu, Europos Sąjungos ar tarptautinės organizacijos, kurios narė yra atitinkama valstybė ar Europos Sąjunga, lygmeniu nebuvo imtasi jokių ribojamųjų priemonių prieš šį asmenį. Iš tikrųjų Direktyvos 2015/849/ES tikslas – užkirsti kelią Sąjungos finansų sistemos panaudojimui pinigų plovimo ir teroristų finansavimo tikslais (1 straipsnis), todėl valstybės narės turi užtikrinti, kad pinigų plovimas ir teroristų finansavimas būtų uždrausti (2 straipsnis). Direktyvoje 2015/849/ES nustatyta, kad bankai, užmezgdami verslo santykius, privalo įgyvendinti tikrinimo priemones (klientų tapatybės nustatymą, lėšų ir duomenų, susijusių su komercinių sandorių tikslu ir pobūdžiu, kilmę), bet nenustatyta, kad šiomis aplinkybėmis reikėtų atsižvelgti į ribojamųjų priemonių įtraukimą į OFAC sąrašą. Net jei tai, kad asmuo yra įrašytas į tokį sąrašą, yra ypatinga aplinkybė, kuria būtų galima pateisinti didesnius priežiūros įgaliojimus dėl didesnės rizikos, neaišku, ar turi būti atsisakyta atidaryti einamąją sąskaitą tam asmeniui. Tuo atveju, jei būtiniausias savybes turinčios mokėjimo sąskaitos

atidarymas tokiam asmeniui pažeistų Direktyvą 2015/849/ES, tai būtų teisės naudotis tokia mokėjimo sąskaita išimtis, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/92/ES 16 straipsnio 4 dalį. Tokiomis aplinkybėmis kyla klausimas, ar tokiais teisės aktais pažeidžiama teisė į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 48 straipsnyje įtvirtintą nekaltumo prezumpciją, taip pat atsižvelgiant į tai, kad Direktyvos 2015/849/ES 65 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, jog šia direktyva laikomasi teisės į nekaltumo prezumpciją.

Prejudiciniai klausimai

- 10 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, *Okrajno sodišče v Mariboru* pateikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
1. Ar pagal Direktyvos 2014/92/ES 16 straipsnio 4 dalį valstybėms narėms leidžiama reikalauti, kad bankai atmestų vartotojo prašymą atidaryti būtiniausias savybes turinčią mokėjimo sąskaitą, remdamiesi aplinkybe, kad toks vartotojas yra įrašytas į Jungtinių Amerikos Valstijų Iždo departamento Užsienio lėšų kontrolės biuro (OFAC) sąrašą, nes tuo atveju, jei tokia sąskaita būtų atidaryta, būtų pažeistos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos teisės aktų nuostatos, numatytos Direktyvoje 2015/849/ES?
 2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar išimtis taikytina ir tuo atveju, kai vartotojas niekada ir niekur pasaulyje nebuvo nuteistas už nusikalstamą veiką, dėl kurios jis įtrauktas į minėtą sąrašą, ir (arba) kai prieš šį vartotoją nebuvo imtasi jokių ribojamųjų priemonių nei atitinkamoje valstybėje narėje, nei Europos Sąjungoje ar kitoje tarptautinėje organizacijoje, kuriai priklauso atitinkama valstybė narė arba Europos Sąjunga?
 3. Ar teigiamas atsakymas į pirmąjį klausimą reikštų neatitiktį Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 48 straipsniui, kuriame įtvirtinta teisė į nekaltumo prezumpciją?
 4. Ar neigiamas atsakymas į antrąjį klausimą reikštų neatitiktį Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 48 straipsniui, kuriame įtvirtinta teisė į nekaltumo prezumpciją?